

Η ΠΡΩΤΙΚΗ ΕΤΙΑ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΤΟΣ (ΜΓ')

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Διατελέσαντες Διευθυντές
1952 - 54

† ΕΥ. Α. ΦΑΚΑΤΣΕΛΗΣ
1952 - 1973

† ΜΙΧ. ΧΑΡ. ΜΑΝΟΣ
1956 - 1991

† ΔΗΜ. Γ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ
1986

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΗΜΟΣΘ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

Ίδιοκτησία - Έκδοσις - Διεύθυνσις

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΥΛΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΝΙΚΟΣ ΤΕΝΤΑΣ

ΚΩΝ. ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΙΩΤΑ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΑΝΔΡΩΝΗΣ

ΜΑΡΙΑ ΜΙΧΑΗΛ-ΔΕΔΕ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

(Έτήσιαι)

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 2500

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛ. 40

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΧ. 500

ΑΝΤΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΧΡΥΣ. ΖΙΤΣΑΙΑ (Θεσσαλονίκη)

ΚΩΣΤΑΣ ΝΙΚΑΣ (Νεάπολις Ήταλίας)

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ (Θεσσαλονίκη)

ΜΑΝΩΛΗΣ ΠΡΑΤΣΙΚΑΣ (Πάτρα)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΣΤΑΜΟΣ (Χαλκίδα)

Έμβάσματα "ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ". Όδος Μελετίου Γεωργάφου 53 45 333 Ίωάννινα Τηλ. (0651) 26659

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εύσταθίας Φίκα- Παπαντωνίου	Ήρωϊκό Σούλι "Τò νέφος τών δακρύων Σελ. (όδοιπορικό)	81
Έμμ. Σπ. Χλειουνάκη	"Παλιοί Σταθμοί" (ποίημα)	85
Κώστα Γ. Μίσσιου	Πριν λίγα χρόνια (ποίημα)	85
Δημήτρη Χρ. Μποσινάκη	Ό γιός (διήγημα)	86
Μανώλη Πράτσικα	Θέατρο του Νότου, τò τελευταίο τραί- νο του Φιτζέραλντ - Κούς (Τεχνοκριτι- κή)	90
Διονύση Άνδρώνη	Οι ταινίες μικρού μήκους του 2ού Με- σογειακού Φεστιβάλ Νέων Κινηματο- γραφιστών (Άρθρο)	91
Τής Διεύθυνσης	Συνεργάτες του ΜΓ Τόμου	95
Τής Διεύθυνσης	Περιεχόμενα του ΜΓ Τόμου	95

Δ/ΝΣΕΙΣ:

Κεντρικών Γραφείων: Γ.Δ. Κόκκινος Μελετίου Γεωργάφου 53 45 333 Τηλ. (0651) 26659 Fax 24231

Άθηνών: Διηγ. Γραφείο Κων. Δ. Κόκκινου Ίπλοκράτους 4-10679 ΑΘΗΝΑ - Τηλ. 3613379

ἩΠΕΙΡΩΤΙΚὴ Ἑστία

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΤΟΣ ΜΓ' ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1994 - ΤΕΥΧΟΣ 486

Εὐσταθίας Φίκα-Παπαντωνίου

Ἡρωϊκὸ Σούλι "τὸ νέφος τῶν δακρῦων" (Ἀπὸ ἑνα ὁδοιπορικῶ)

Δέν εἶναι ὁ σκοπός μου νά κάνω ἀφήγηση μιᾶς ἱστορίας πού εἶναι τόσο γνώριμη σέ ὅλους μας, δέν θά εἶχε νόημα.

Θά σημειώσω λίγες γραμμές γιά τὸ πῶς ἔνωσα ὅταν μέ τὸ ἐνδιαφέρον καί τὸ θαυμασμό μου γιά τὸ ἥρωϊκὸ Σούλι πού θέλησα νά τὸ ἐπισκεφτώ.

Δέν εἶχα κάποιον εἰδικὸ σκοπὸ, ἄλλωστε οἱ ἐπαναληπτικὲς γιορτὲς τῆς 25ῆς Μαρτίου μᾶς ἔχουν δώσει τὸ πνεῦμα τῆς ἱστορίας μέ ὅλες τῖς θαυμαστὲς πράξεις καί ιδέες πού ν' ἀνασταίνονται μεγάλοπρεπα, διαδραματίζοντας τῖς γενναῖες μάχες τους.

Ἡ ἐπιθυμία μου ξεκίνησε νά τὸ ἐπισκεφτώ ἀπὸ ἕνα Ἐθνικὸ ἐγώ, ψάχνοντας ὁλοένα βαθύτερα νά βρῶ τῖς ρίζες, τὴν καταγωγή, τὴν ἱστορία, τὴν πορεία τῆς ζωῆς του, γιὰτὶ καταλάβαινα πῶς πρόκειται γιά μία ἱστορία φαινόμενο.

Θά πρέπει νά πῶ πόσο ἀκατόρθωτη εἶναι ἡ ψυχραιμὴ καί ἀντικειμενικὴ ἐκτίμηση γιά τὸ μεγάλο καί ἥρωϊκὸ Σούλι.

Δέν ἔχω πρόθεση νά γίνω ὁ ἐλεγκτής, ἢ ὁ ἐπόπτης καί νά σκεφτώ τὰ ὑπὲρ καί τὰ κατὰ γιά τὸ σημερινὸ Σούλι καί γιά τὰ ἐξίσου ἥρωϊκα χωριά, Κιάφα, Σαμωνίβα καί Ἄβαρικο, ὅπως ὑπάρχουν σήμερα. Τσακίζεται τὸ βλέμμα σου καί στενάζεις: Θεέ μου πόση ἀφροντισιά καί ἀδιαφορία! Που πῆγε αὐτὸ τὸ θάμβος, αὐτὴ ἡ μεγάλη ἀκτινοβολία παλληκαριάς; Που εἶναι καί που ὑπάρχουν τὰ σπίτια πού στέναζαν τὴν ἀθάνατη φυλὴ; πού εἶναι ἡ Ἄνατολή αὐτοῦ τοῦ ὠραίου καί ἀθάνατου κόσμου πού δέν σβῆνει ποτὲ ἀπὸ τὴν καρδιά καί τὴ μνήμη; Μοῦ γεννήθηκαν πολλὰ ἐρωτηματικά!

Ἡ ἱστορία τοῦ Σουλίου ἔχει διαστάσεις μιᾶς παγκοσμιοτήτας. Ἕνας παραλογισμὸς τοῦ νοῦ σέ κατέχει ἀν θελήσεις νά ἐμβαθύνεις τῖς στιγμές καί τῖς πράξεις στὴν πορεία τοῦ λαοῦ του. Σὰν πατάς τὰ ἀπρόσητα βουνὰ καί διαβείς τῖς ῥάχες του γιά νά γνωρίσεις τὸ μεγαλεῖο αὐτοῦ τοῦ βουνίστου κόσμου, πού σημάδεψε μέ τὴν ἰσχύ του καί τοὺς ἀγραφους νόμους γιά ὅτι καλύτερο ὑπάρχει

στην ανθρωπότητα, την ελευθερία και αν θελήσεις να ταυτίσεις την ψυχή σου στο παρελθόν μόνο τότε θα νιώσεις το σιωπηλό τραγούδι να μακραίνει μέσα στις μάχες, τις κλαγγές, τον ήρωισμό, την αδούλωτη ψυχή και το θάνατο αντίμα, θρυμματίζοντας τις σκιές της απόγνωσης. Ένοιες ασύλληπτες πέραν της λογικής. Αυτή η πεισματική δύναμη στις κλειστές κοινωνίες με τις μυστικές ψυχές, την άγριαδα της φύσης, με το πικρό αντίδωρο στο στόμα, δεν σου μένει άπορεία σαν μαθαίνεις πώς νικούσαν τον αίμοσταγή έχθρο τους. Η γεωγραφική θέση του χώρου που έζησαν οι Σουλιώτες, ήταν καθοριστική για το πεπρωμένο τους. Οί γυμνοί βράχοι, τὰ άπρόσιτα μονοπάτια, σου δημιουργούν ένα δέος απόκοσμο, ένα μεγαλείο επιβλητικό και άλλόκοτο με τὰ άπότομα φαράγκια και τις χαράδρες.

Στην χαράδρα του Άχέροντα κυλάνε τὰ λησμονημένα νερά παρασύροντας κάθε μυθολογική φωνή.

Πάνω από τὰ σκόρπια πλήθη των Σουλιωτών πάλεται ή άγωνία μέσα στις άφέγγαρες νύχτες, στον άνελέητο άγώνα έναντιον του Άλη - Πασά το 1788 με τους χιλιάδες δράκοντες δολοφόνους. Στὰ χαρακώματα της άγρύπνιας πλάθουν έναν καινούργιο κόσμο γκρεμίζοντας παιδιά και έαυτους στο χορό του θανάτου, στο χορό του Ζαλόγγου. Άναντινάζουν μπαρουταποθήκες, με τις άσύνορες διαστάσεις του όλοκαυτώματος του Σαμουήλ παίρνοντας μαζί του και τον έχθρο στη δόξα του νικηφόρου θανάτου.

Αιστάνεται τη δροσιά της άμεσης συγκίνησης και άναριγεϊς μέσα από τις άπροσπέραστες ρεματιές και άφουγκράζεσαι κραυγές από κατάρες και μίσος, από μοιρολόγια και όρκους για τή μοίρα τους, για τή μοίρα του βασανισμένου και υπόδουλου Έλληνισμού. Όταν οί δέκτες σου είναι ευαισθητοποιημένοι, δεν άρκούν μόνο κραυγές θρήνων, αλλά μαζεύεις τή ματωμένη σου άγάπη και κοιτās δακρυσμένα τις σιωπηλές μπρούτζινες προτομές που είναι στημένες έξω από το πανέμορφο πέτρινο σχολείο (αν και δεν λειτουργεί) του Φώτη Τζαβέλα και του Σαμουήλ.

Οί άπροσκύνητες αυτές μορφές, οί άκατάλυτες μέσα στο χρόνο, πέραν από την καθημερινότητα, μορφές θεϊκές, άσύνορες και άληθινές με τὸ σπαθί και τὸ ντουφέκι, ψυχές άνυπότακτες, άτενίζουν θαρρεϊς τή δοκιμασμένη γή τους, τήν ήττα και τις νίκες τους, προβάλλοντας σε μās που τους κοιτάζουμε ένα γιατί. Ένα γιατί, της ευθύνης, της άφροντησιās με τα έλαπτώματα του άδύναμου παρόντος.

Ένα γιατί, της άσυνενοησιās και της φθοράς, της έγκατάλειψης όχι μόνο από το φαινόμενο του πληθυσμού στους τόπους διαμονής, στην καταδίκη μαρτυρισμού και έξαφάνισής του, τή λεγόμενη άστυφιλία, αλλά άντικρύζεις τὸ μοναδικό χώρο του Σουλίου, νά έχει μεταβληθεϊ σε βοσκοτόπι με όλα τα επακόλουθα που έχουν τὰ ζώα.

Οι ήρωικοί κάτοικοι του Σουλίου που τόλμησαν στον γίγαντα δυνάστη, με τις άρπακτικές διαθέσεις και έγιναν πρωταγωνιστές του άπελευθερωτικού αγώνα και ανέσυραν από την αφάνεια έναν καταπιεσμένο λαό με τους ένδοξους πολέμους τους για την πίστη και τη θρησκεία, δεν μπορείς να μη νιώσεις μία σπιφή γεύση άπογοήτευσης και πίκρας για μιάν άδιαφορία του σήμερα.

Ο καταλητικός χρόνος που σαρώνει και ισοπεδώνει τα πάντα με τη φθορά του, ως μη συμβάλλουμε κι έμεις οι άνθρωποι στην τέλεια ερήμωση αυτού του τόπου. Δύο σπίτια όλα κι όλα είναι όρθια, πώς να μην άγανακτήσεις βλέποντας τους σωρούς από πετροδουλεμένα γκρεμισμένα οικοδομήματα, που δεν είναι οικοδομήματα, αλλά Έθνικά μνημεία, να λειτουργούν σαν στάνες. Το ένα οικοδόμημα, δηλαδή το σπίτι του ήρωϊκού Τζαβέλα και της θρυλικής γυναίκας του χωρίς σκέπη, "άνασθλήθηκε από τον τελευταίο συγγενή ταξίαρχο κο Λάμπρο Τζαβέλα με δική του δαπάνη με στημένες τις μπρούτζινες προτομές του άνδρόγυνου έξω στην αυλή του σπιτιού τους. Άκόμα έχει δωρήσει στο μικρό εκκλησάκι του Άγίου Κων/νου δίπλα στο νεοχτισμένο σχολείο, όλα τα λειτουργικά που χρειάζονταν. Ο άνθρωπος αυτός με την ευθύνη και την ευαισθησία του, με τη συγκινητική του αγάπη προσκυνά κάθε χρόνο τα άγια των άγιων χώματα των προγόνων του. Θελήσαμε να δούμε το Νεκροταφείο της Παναγίας, να άκουμπήσουμε ένα λουλουδι στα ιερά μνήματα και δεν το βρήκαμε, ήταν χαμένο μέσα στην άγριάδα των χόρτων. Ζητήσαμε να ξεχωρίσουμε από τα έρείπια τις "φάρες" των Σουλιωτών τα σπίτια των Κουτζονίκα, Μαλαμαίων, Πασχαιών, Δαγκλαίων κλπ. και ήταν άδύνατον. Ένα μοναδικό καφενεδάκι που κάνει χρέη παντός είδους και είναι ο σταθμός για τον έφοδιασμό ζωοτροφών και έπικοινωνίας στις λιγοστές φαμήλιες τσοπαναρέων.

Στο καφενεδάκι με την κυρά Άθηνά Τόκα που σε καλωσορίζει δίνοντάσε ρακί, πρόβειο τυρι και ζυματώ ψωμί, καθήσαμε να μαζέψουμε τις σκέψεις μας. Έκει λοιπόν είχαμε την τύχη να συναντήσουμε τον καλοκάγαθο κο Λευτέρη Πάσχο από τον έκπολιτιστικό σύλλογο Σουλίου που ήταν και ο μοναδικός που βρήκαμε για να μās πεί κάτι, να εκφράσει την έγνοια του για τον ιερό αυτό τόπο με τα τόσα προβλήματα που αντιμετωπίζει και άποκαρδιώνεται άφου δεν μπορεί να κάνει το σωστό και το πρεπούμενο. Ποιό βαθμό ευθύνης φέρουμε για την τύχη του Σουλίου σήμερα; Ποιό μπόλιασμα έθνικης πληρονομιάς θα μεταγγίσουμε στη μνήμη του σημερινού Έλληνα ανθρώπου; Ποιά βοήθεια κατανοήσεως θα δώσουμε για την Έθνικη κληρονομιά μας; Φτάνουν άραγε τα γραφτά και οι παραδόσεις;

Άρχουν οι μεμονωμένες πρωτοβουλίες αγάπης μόνο των ιδιωτών και να τ' αφήσουμε στη θεία πρόνοια; Οι χάρτες δεν αναγράφουν πουθενά το Σούλι. Στην όλη ιστορική, διαδρομή άφου περάσεις τη γέφυρα της Τζαβέλενας από το χωριό Γλυκή και στρίψεις δεξιά με την πινακίδα "Σούλι" από κεί κι' έπειτα μόνο

τὸ ἔνστικτο μπορεῖ νὰ σὲ ὀδηγήσει. Ἄνεβαινεῖς στὴν ἐκκλησιά τοῦ Ἁγίου Δονάτου καὶ σὲ ἀγκαλιάζει ἡ παρουσία τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ φροντιζόμενο ὑπαίθριο μικρὸ τσιμεντένιο ἀμφιθέατρο καὶ λές, δόξα τῷ Θεῷ κατὶ γίνηκε. Ῥωτᾷς καὶ σοῦ λένε, ὅτι ἔγινε στὴν ἐποχὴ ποὺ ἦταν Νομάρχης ὁ κος Βλασωτήρας καὶ κάθε χρόνο γίνεται ἡ ἀναπαράσταση τοῦ ὀλοκαπτώματος τοῦ Σαμουὴλ ἀπὸ τὸ ὕψωμα Γκούκι, στὴν Ἁγία Παρασκευή. Ἔσ' εἶναι καλὰ καὶ εὐγε σ' ὅλους τους! Περπατᾷς καὶ σκαρφαλώνεις νὰ δεῖ τὸ τόπο ποὺ διαδραματίστηκαν τὰ γεγονότα καὶ δὲν ὑπάρχει οὔτε μία πλάκα νὰ γράφει ἔστω καὶ τὴν ἡμερομηνία. Εἶναι δυνατὸν αὐτὰ τὰ Σουλιωτοχώρια νὰ τὰ ξέρουμε μὲ τὴ φαντασία τῆς ἱστορικῆς ἀνάγνωσης, χωρὶς μιὰ συσχέτιση γεγονότων καὶ τόπων, ἀποκλειστικὰ μόνον ἀπὸ μερικὲς ξερὲς γνώσεις, ποὺ ἴσως ἔχουν ἀνακρίβειες:

Σ' αὐτοὺς τοὺς ἥρωες δὲν ὀφείλουμε σεβασμὸ καὶ φροντίδα ὥστε ἐκεῖ νὰ μὴ βόσκουν καὶ ζῶα καὶ ἄνθρωποι; Δὲν εἶναι τόσο δαπανηρὸ μιὰ σωστὴ περιφραξὴ ἔστω γιὰ ὅσα ὑπάρχουν, μιὰ ἀναστήλωση τῶν σπιτιῶν ποὺ εἶναι τόσο ἀναγκαῖα, ἓνα λαϊκὸ μουσεῖο, ἓνα ἐνημερωτικὸ φυλλάδιο γιὰ ὅσους πᾶνε νὰ τὸ ἐπισκεφτοῦν. Ἄν σὲ κάποιος ῥωμαϊκὸ εὗρημα μερηνουῖσε καὶ τὸ περιφράσουμε μὲ φύλακα καὶ εἰσιτήριο, πόσο ἀναγκαῖο εἶναι γιὰ τοὺς τόπους αὐτοὺς. Ἐξάντλησαμε τὴν ἀγάπη τῆς καρδιάς μας γι' αὐτοὺς ποὺ σημάδεψαν τὴν λευτεριά τῆς νίκης μὲ ματωμένα πόδια βάζοντας τὸ ὄροσσημο στὴν ψυχὴ του κάθε σημερινοῦ ἀνθρώπου; Μπορεῖ νὰ διανοηθεῖ κανεὶς πῶς εἶναι δυνατὸν σήμερα νὰ μὴν ἀνησυχούμε γιὰ τὴ συντήρηση καὶ τὴ φύλαξη τῶν ὡσανὰ μιὰ τέτοιας κληρονομιάς;

Αὐτὴ ἡ ἱστορεῖα δὲν διεκδικεῖ τὰ δικαιώματά της μέσα στὸ σήμερα; Εἴμαστε ἀπαλλαγμένοι τῶν εὐθυνῶν, τῶν ὁποιοῦνδήποτε μεταρρυθμίσεων πολιτικῶν καὶ δικαιολογιῶν; Ἀναρωτιέσαι, τὴν εὐθύνῃ ποιὸς τὴν φέρνει.

Τὸ καλύτερο μνημόσυνο τῆς ψυχῆς μας γιὰ κείνους νομίζω, εἶναι ἡ προσπάθεια, ἡ καλὴ θέληση καὶ ἡ συνεργασία ὅλων μας, γιὰ νὰ πετύχουμε τὰ οὐσιαστικά.

Οἱ μεγάλες στιγμὲς τῆς ἱστορίας δὲν πρέπει νὰ περνοῦν ἀπαρατήρητες καὶ ἀνεύθυνες γιὰ νὰ μποροῦν νὰ διδάσκονται οἱ νεώτεροι. Νὰ ἀναγνωρίζουμε βαθεῖα εὐγνωμοσύνη σ' ὅλους τοὺς ἥρωες τῆς φυλῆς μας ποὺ ἔγιναν θεμελιωτὲς τῆς νεώτερης Ἑλλάδας καὶ νὰ μὴ μολύνουμε τοὺς τόπους τους. Εἴμαστε οἱ κληρονόμοι καὶ ἔξω ἀπὸ τὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο. Εἴμαστε οἱ συνεχιστὲς μιᾶς πίστης, μιᾶς ιδέας, ἐνὸς ἐλευθέρου λαοῦ. Ἄς βαδίζουμε πλάι - πλάι μὲ τὴ συνείδηση τοῦ παρελθόντος καὶ τὸ βάρος τοῦ παρόντος, ὥστε νὰ γίνεῖ κάθε πράξη μας δημιουργικὴ. Ἄς μὴν ἀφήσουμε νὰ πέσει καὶ τὸ τελευταῖο λιθάρι, ἃς μὴν κακοποιούμε ἀπὸ βόλεμα καὶ μόνον, τὰ ἐλάχιστα τεκμήρια αὐτῆς τῆς κληρονομιάς, ποὺ μαρτυροῦν ἀρχιτεκτονικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ἐποχῶν ἐκείνων, κλείνοντας τὰ ἀναστάσιμα ὄνειρα τοῦ χρέους γιὰ μιὰ εὐλογημένη ἐλευθερία.

Παλιοὶ Σταθμοὶ

Ράγες ψυχρές. Παλιὰ βαγόνια
- Ἄνδρες σαράντα Ἴπποι ὀκτώ -
χαλοῦν τοῦ κόσμου τὰ ψαρόνια
ποὺ ἀλητεύουν στὸν Σταθμό.

Παγκάκια ἄδεια. Σβηστὰ φανάρια
τὰ τραίνα φύγανε γιὰ πάντα
καὶ πήρανε τὰ παλληκάρια
θαυρῶ ὀκτώβρη τοῦ Σαράντα.

Μνήμες πικρὲς ξεθωριασμένες.
Φωνῶν ἀπόηχος ποὺ σβήνει.
Νεκροὶ οἱ Σταθμοὶ - ψυχρὲς χαμένες -
κι εἶναι Σταθμάρχης ἡ ὀδύνη.

Ἐμμ. Σπ. Χλειουνάκης

*

ΠΡΙΝ ΛΙΓΑ ΧΡΟΝΙΑ

Τὰ βραδινὰ
Τὸ σπίτι σου
Ἄντιλαλοῦσε
Ἄπ' τὰ παιχνίδια μὲ τὴν κόρη σου
Τὰ κουβεντολόγια μὲ τὴ συντρόφισσά σου
Τὰ ποιήματα ποὺ τοὺς διάβαζες
Σήμερα
Τὴν κόρη σου κοιμίζεις βιαστικὰ
Μὲ τὴ συντρόφισσά σου λὲς στὰ πεταχτὰ
Δυὸ λέξεις
Λόγος οὔτε νὰ γίνεταί βεβαίως γιὰ ποιήματα.
Καὶ μετὰ
Στὴν τηλεόραση μπροστὰ
Κότζακ
F.B.I.
Καὶ λοιπὰ
Τὰ μόνα σου ἐνδιαφέροντα
Τὸν κόσμο σου
Ἐγκλώβισες
Σὲ 24 Ἴντσες μέσα
Ὅπως ἐπιδιδώκανε

Κώστας Γ. Μίσσιος

Δημήτρη Χρ. Μποσινάκη

Ο ΓΙΟΣ

(Διήγημα)

‘Ο Μήτσος Καραγιώργης δέν αναφοκοκκίνισε καθόλου όταν ή Στάσα έπεσε στο μπράτσο του δακρυσμένη. Διακριτικά μόνο την κάθισε στην πολυθρόνα. Καί δέν μίλησε. Ούτε νευρίασε όταν τον πρόσβαλε με τον ύποτιμητικό του λόγο ό Γιάννης. Μόνο περιορίστηκε νά του πεί:

- “Αν ήταν μπροστά ό πατέρας θά τó ένέκρινε;

‘Έ, τουτός ό λόγος ήταν πέρα για πέρα άκαταλαβίστικος από τó Γιάννη, αλλά κι από άλλους πούκανε παρέα.

- ‘Ο πατέρας... άκούς ό πατέρας... πότε θά γίνεις άντρας από παιδί.

Πάνω σ’ αυτό συχνά συζήταγαν, χωρίς νά καταλήγουν κάπου.

‘Ο Γιάννης, όπως οί άλλοι, προσπαθούσε στην άρχή νά πείσει τó Μήτσο νά γίνει πιό “ρεαλιστής”, νά πατάει στα πόδια του όπως τούλεγαν όλοι. Αυτός έχει φτερά στα πόδια του και πετάει. Κι’ έτσι του φεύγει ή ζωή μέσα από τά χέρια του χωρίς νά τή χαρεί.

‘Ο Γιάννης, πού διάβαζε και ποιήματα, του θύμιζε κάθε τόσο:

Πολύ την καταφρόνεσες

τή ζωή, π’ ανάθεμά τη...

Τότε ήταν πού νευρίαζε πραγματικά και τους φώναζε:

“Οχι, νά πάρ’ ή εύχή, όχι δέν είναι σωστό.

Τελευταία όμως δέν του κάναν μόνο λόγο για άλλαγή στον τρόπο τής ζωής του, αλλά προσπαθούσαν νά τον πείσουν ότι δέν είναι σωστό έπιστήμονας αυτός άνθρωπος, νά μñν άπελευθερώνεται από καταστάσεις τής παιδικής ήλικίας, νά μñν ώριμάζει και γίνεται άντρας.

Γιατί, πρέπει νά τó πούμε, πώς, όσο άπλή είναι ή ζωή του Μήτσου του Καραγιώργη, τόσο δύσκολο είναι μερικέσ φορές νά καταλάβεις τó φέρεσιμό του. Είναι άπλή γιατί ό λόγος του είναι άντρίκιος, χωρίς περιστροφές. Καταλαβαίνεις άκόμη κι εκείνα πού δέν θέλει νά σου πεί. “Όμως κάπου - κάπου, όταν δίνει έξηγήσεις για τόν τρόπο του δυσκο-

λεύεσαι να τόν καταλάβεις ή τόν λές παιδί. Αυτός ό άντρίκιος χαρακτήρας του είναι που διαβολίζει σερνικούς και θηλυκούς στην παρέα του.

- Που πάει ή δύναμή σου Μήτσο..., του λένε.

Έκεινος χαμογελά άκαθόριστα.

Αυτοί που τόν γνωρίζουν καλύτερα λένε πώς από φοιτητής άκόμη, έτσι ήταν. Δεν άλαξε ή συμπεριφορά του. Και τώρα που εργάζεται κάπου 3 χρόνια στο Νοσοκομείο έξακολουθει νάναι ό ίδιος πάντα. Το Μάρτη θά γίνει έπιμελητής και μερικοί συνάδελφοί του άναρωτιούνται άν αλλάξει μαζί κι' ό τρόπος του.

Τά δύσκολα χρόνια τής άνωμαλίας τόν βρήκαν να σπουδάξει. Τότε, ξημερώνοντας Χριστούγεννα την τελευταία χρονιά κατέβαινε την Έρμού για να πάει στην Καπνικαρέα. Άκούει ξαφνικά πίσω από μία πάροδο τρεχάματα κι' ένας νεαρός να στέκεται δίπλα του και να του ψιθυρίζει τρομαγμένα, ενώ άκολουθούσαν στη στροφή 3-4 άτομα:

- Μή ξαφνιάζεσαι φίλε, με κυνηγά ή Άστυνομία, βοήθα με.

- Πώς σε λένε;

- Πέτρο...

- Πέτρο, ... φοιτητής έ... τής Ίατρικής ... έ... τής Ίατρικής.

Έφτασαν κι οι άστυνομικοί... λαχανιασμένοι... στο μισοσκόταδο. Ό Μήτσος βιάστηκε να τους προλάβει:

- Άπό κεί... να τώρα πήρε τη στροφή... τρεχάτε... τόν είδα, με τό φίλο μου από δώ.

Όλα έγιναν τόσο γρήγορα, άστραπιαία που δεν μπορούσε ό Μήτσος, κι ό άλλος ίσως, ούτε με τη σκέψη του να τά παρακολουθήσει. Άπομακρύνθηκαν ως πενήντα πέτρα, αυτοί βρήκαν την ευκαιρία και μπήκαν στην Καπνικαρέα. Δεν κοίταξαν προς την πόρτα, κατάλαβαν όμως πώς ήρθαν δυό-τρεις ως την είσοδο και βγήκαν ξανά.

- Τι έκανες, γυρίζει ό Μήτσος και ρωτά τόν Πέτρο.

- Νά..., άρχισε να του λέει ψιθυριστά στ' αυτί ό Πέτρος... έγγραφα με μαρκαδόρο στον τοίχο... με είδαν... πυβολόλησα για να τους ξεφύγω.

Δέν είπαν τίποτε άλλο. Μόνο ύστερα από μερικά λεπτά γυρίζει ό Μήτσος και του λέει:

- Έγώ θα μείνω...

- Κι έγώ... έδω ... κοντά σου αισθάνομαι σιγουριά.

Έ ή ώρα περνούσε... ό Μήτσος πρέπει να σκεφόταν, "Κι' ό πατέρας αυτό θα μου λεγε...".

Τώρα ύστερα από χρόνια, άπορεί άκόμη πώς τή γλίτωσαν.

Οι άμεσοι συνεργάτες του Μήτσου στην Κλινική ήταν ο Γιάννης ο Κόριζης, ή Στάσα, γνωστή από το Πανεπιστήμιο, νιόπαντρη και, ή Έλένη, ανύπαντρη ακόμη. Ο άντρας της Στάσας, δικαστικός, πήρε προαγωγή και μετάθεση για όχτώ μήνες, όπως τούπαν για να τον καθησυχάσουν, στην Κοζάνη.

Το ενδιαφέρον της Στάσας για το Μήτσο ήταν τέτοιο που εύκολα γινόταν αντιληπτό.

Μια φορά, στην εφημερία του Μήτσου παρέμεινε κι' η Στάσα στην Κλινική με κάποιο πρόσημα. Είχε πιεί στο μικρό μπαράκι δυο κονιάκ, κυρίως για ν' αποβάλλει τις τυχόν αναστολές της και έφερε να κεράσει και το Μήτσο, δημιουργώντας ακόμη και μια επέτειό τους.

Η πρόκλησή της ήταν τέτοια που θόλωσε το μυαλό του Μήτσου σε τέτοιο σημείο που να χαμηλώσει κι' η όρασή του. Δεν κουνήθηκε όμως από τη θέση του ούτε έπαψε να την κοιτάζει για να μη δείξει αδυναμία στα μάτια της μπροστά. Το στόμα του όμως ήταν γεμάτο αίμα από το δάγκωμα στο έσωτερικό μέρος των χειλιών.

Δεν θυμάται πόσο έμεινε έτσι... ούτε πώς χώρισαν... Πάντως από τότε η Στάσα είχε μια ελαφρά μελαγχολία κι' ήταν πολύ σκεφτική, τουλάχιστον όταν ήταν πολύ σκεφτική, τουλάχιστον όταν ήταν μπροστά ο Μήτσος.

- Τιμπάει ή μικρούλα, αν δεν τσίμπησε ακόμη και μου το κρύβεις, ... Κατάλαβες; Τούλεγε ιδιαίτερα ο Γιάννης.

- Έλα βρε άδερφέ... ιδέα σου είναι... Έλεγε αυτός, κι έπεφτε για λίγο στο συλλογισμό.

- Τι σκέφτεσαι ξανά... τη Στάσα.

- Νά... αν _ήταν ο πατέρας... εδώ δίπλα, τι θάλεγε.

- Φτου να πάρ' η όργη... πολύ μαλακός, είσαι ρε άδερφέ... Παντρέυεσαι κι ακόμη να μεστώσεις. Τι θα πεί η γυναίκα σου αν της πείς πώς έτσι σούπε ο πατέρας... άκου ο πατέρας.

Κι' όμως ο Γιάννης δεν είχε πέρα για πέρα δίκιο. Οί γυναίκες στην Κλινική δεν θεωρούσαν τη στάση του παιδιάστικη. Στέκονταν στο άντρίκιο του φέριμο και δεν κόλλαγαν στις ασυνήθιστες εξηγήσεις του, που δεν μπορούσες όσο και νάθελες να τις ξεχάσεις. Θυμόντουσαν ακόμη πώς όταν έγινε η αρχική προσπάθεια για να ξαναφτιαχτεί ο νοσοκομειακός σύλλογος πολλοί τότε άκου παιδί μου, επιστήμονες άνθρωποι, κοκορεύονταν και παρίσταναν τον αντιστασιακό, αυτός φανερά αηδιασμένος, από αντίδραση, σηκώνεται και λέει πώς αυτός δεν έκανε καμιά αντίσταση. Ο

Γιάννης θέλησε νὰ μπαλώσει τὸ πρᾶμα ἀλλ' αὐτὸς τόνισε πῶς ἀπὸ φόβο μὴ χάσει τὴ δουλειά του δείλιασε καὶ δὲν μίλησε. Οἱ ἄλλοι μίλαγαν γιὰ συμμετοχὴ σὲ ὀργανωμένη ἀντίσταση. Διέθεταν βλέψεις... φαντασία. Ἐνας μάλιστα ἔφτιαξε ὀλόκληρο παραμῦθι προεκλογικό, φανερὰ ψεύτικο καὶ στοὺς φίλους του.

Ὁ Μῆτσος κοκκίνησε ἀπὸ θυμὸ. Σηκώνεται πάνω, ἀρπάζει τὸ χέρι τοῦ κατήγορου κι ἦταν ἔτοιμος νὰ τὸν σύρει ἀπὸ τὸ γιακά. Περιορίστηκε ὁμως νὰ τὸν κοιτάξει μὲ ἀηδία καθὼς αὐτὸς στεκοταν φοβισμένος. Τίποτε ἄλλο.

- Δὲν τούδινες μιὰ νὰ καταλάβει, τοῦ ἀρχιψεύταρου, τοῦ εἶπε ἔντονα ὁ Γιάννης.

Αὐτὸς, ὕστερα ἀπὸ σκέψη:

- Ἄν ἦταν παρὼν ὁ πατέρας, τί θὰ μούλεγε;

Ὁ Γιάννης ἀναφοκοκκίνησε καὶ τοῦ φώναξε νευριασμένος:

- Ὡς ἀδερφέ, μ' ἔσκασες μ' αὐτὸ τὸ πατέρας καὶ πατέρας. Ἄδικα σπούδασες. Ποῦναι ἡ μόρφωσή σου, ἡ παιδεία σου μὲ τὴν ὁποία θὰ κουμαντάρεις τὴ ζωὴ σου. Οἱ ψυχίατροι μιᾶνε γιὰ ἐλεύθερη προσωπικότητα, ποῦναι τῆ;

Ἐπιστήμονες ἄνθρωποι ἐμεῖς, νὰ κολλᾶμε στὴν παιδικὴ ἡλικία καὶ νὰ μὴ λέμε νὰ ξεκολλήσουμε...

Ὁ Γιάννης εἶχε πάρει φόρα, μπέρδευε τὰ λόγια του...

Ὁ Μῆτσος περιορίστηκε νὰ τοῦ πεῖ:

- Παιδεία, ἐλεύθερη προσωπικότητα... μεγάλες κουβέντες.

Ὁ Γιάννης ἤρέμησε λίγο γιὰ νὰ μιλήσει καλύτερά:

- Βρὲ ἄνθρωπε, ἡ συνειδησή σου... ἐσένα ἡ συνειδησή σου... δὲν σοῦ λέει τί πρέπει νὰ κάνεις καὶ τί δὲν πρέπει;

- Μὰ κι' ἡ συνειδησή μου ἀλλάζει χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω μὲ τὴν παρέα ποῦ κάνω... γερνάει κι αὐτή... χαλαίει... δὲν μπορεῖ νὰ μὲ συμβουλεύει πάντα...

- Κι' ὁ πατέρας σου;...

- Ὁ πατέρας δὲν ἀλλάζει... καὶ χτὲς καὶ σήμερ καὶ αὔριο, ὁ ἴδιος θᾶναι.

- Ἐ, τί νὰ σοῦ πῶ... παρᾶξενος, ἀλάφροϊσκιωτος μοῦ φαίνεσαι... δὲν σὲ καταλαβαίνω.

Κι' ἀμήχανα ἔψαξε στὴν τσέπη του, βρῆκε τὰ τσιγάρα του, ἀναψε ἓνα ρούφηξε βαθειὰ καὶ ῥίχτηκε σκεφτικός, στὴν καρέκλα.

Δημήτρης Χρ. Μποσινάκης

ΘΕΑΤΡΟ

Θέατρο του Νότου

Τò τελευταίο τραίνο, Φιτζέραλντ - Κούς

Τò θέμα είναι κοινότυπο και τετριμμένο. Ο χώρος και ή σύγκρουση τών χαρακτήρων είναι ένα δεδομένο κοινωνικής ψυχογραφίας, καταγραφής και ανάλυσης που απασχολεί συνεχώς τò θέατρο, τήν λογοτεχνία και τόν κινηματογράφο. Έτσι έχουμε παρακολουθήσει μέσα από τήν τέχνη, τόν καλό και τόν κακό, τόν όμορφο και τόν άσχημο, τόν ήρεμο και τόν παράξενο κ.λ.π. Πάνω σ' αὐτή τή θέση και τήν άρνηση καταχωρείται και ή ανάλογη και ή αντίστοιχη φιλοσοφία και θεώρηση τής ζωής και τής μοίρας.

Άπό τήν πρώτη λέξη μέσα στο τραίνο και στο διάλογο ανάμεσα στις δύο αδελφές, ό θεατής βρίσκεται σε γνώριμο, κατ' επανάληψη νοηματικό πεδίο και ίσως μαντεύει και ίσως άντολαμβάνεται, ότι θά πρέπει τò όποιο τέλος στο έργο νά έχει μία διαφορετική διεργασία έκρηκτικής πιθανότατα κατάληξης για νά τόν αϊφνιδιάσει θεατρολογικά.

Τò ίδιο αὐτό όμως όμολογο τò γνωρίζει και ό συγγραφέας. Και άντιλαμβάνεται επίσης ότι τò μόνο που θά κρατήσει ένα αὐτοδύναμο στήν άκεραιότητα ενδιαφέρον, είναι ή σωστική δεξιοτεχνία τής γραφής. Και βεβαίως και τò έπιτυγχάνει στο μέτρο όμως.

Χρησιμοποιεί μία ύπαινικτική παρέμβαση φράση μέσα στή θεατρολογική ροή, τήν όποία και πυκνώνει πρòς τò τέλος. Άκόμα παραθέτει έμβόλιμες άναδρομές και άποσυνδέει και διασυνδέει τήν προηγηθείσα τραγική περίπτωση τών οικογενειακών άναμνήσεων. Και αὐτή ή θεατρικά, σκηνική δοσολογία παρέχεται με εύρηματική έπίγνωση πάνω στόν προσανατολισμό τής θεατρικής έμπνευσης.

Έτσι και μ' αὐτόν τόν τρόπο, οί δύο συνταξιδεύουσες αδελφές παραδίδονται θεατρικά άπό κοινό που δέν θά έντυπωσιασθεί....

Η Άννα Μακράκη και ή Σοφία Σεϊρλή έπαιξαν συγκρατημένα και έδειξαν τήν θεατρική τους έμπειρία. Η μουσική ήταν μιá θαυμάσια καλλιτεχνική έπένδυση. Η σκηνοθεσία τόνισε και ύπογράμμισε άκριβώς εκείνα τά σημεία που διανοίγουν εύρύτερα τήν προκείμενη θεατρική σκέψη.

Η όλη παράσταση είναι πρόσθετος έπαινος στήν καλλιτεχνική προσφορά που παρουσίασε υπεύθυνα τò Θέατρο του ΝΟΤΟΥ.

Μαν. Πράτσινας

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Διονύση Ἀνδρώνη

Οἱ ταινίες μικροῦ μήκους τοῦ 2ου Μεσογειακοῦ Φεστιβάλ Νέων Κινηματογραφιστῶν

Ἡ δεύτερη ὀργάνωση τοῦ Μεσογειακοῦ Φεστιβάλ Νέων Κινηματογραφιστῶν ἦτανε, σὲ συμφωνία μὲ τὴν πρώτη, ιδιαίτερα ἐπίσημη, κοσμικὴ ἀλλὰ καὶ φιλική, πρόσχαρη, δημιουργικὴ γιὰ τὸ πνεῦμα. Μέσα σ' αὐτὲς τὶς τρεῖς μέρες πού διαρκέσανε οἱ καθατὸ φεστιβαλικὲς ἐκδηλώσεις, τὸ πρόγραμμα ἦτανε τόσο πλούσιο καὶ πληθωρικὸ πού θαρρεῖς πὼς ἡ ἀληθινὴ καρδιά τῆς Μεσογείου χτυποῦσε στὴ Λάρισα μ' ἓνα γοργὸ ῥυθμὸ, προσφέροντας στοὺς θιασώτες ἓνα χεῖμαρρο ἐντυπώσεων. Πολλὰ συγχαρητήρια πρέπει νὰ ἀποδοθοῦνε στὴν καλλιτεχνικὴ διευθύντρια τοῦ φεστιβάλ, τὴν κυρία Στέλλα Μπελέση, γιὰ τὴν ἀποψη ὀργάνωση καθὼς καὶ γιὰ τὴν ἐπιλογή τῶν παιδιῶν.

Συγκεντρώνοντας τὰ χαρακτηριστικότερα δείγματα πού μαρτυροῦνε τὸν πλοῦτο τῶν μεσογειακῶν κιν/τῶν προτάσεων, ἡ φετινὴ διοργάνωση προσπάθησε ἐξυψώσει τὸ ἀνάστημα τῶν γειτονικῶν μας κινηματογραφιῶν, ἀποδεικνύοντας ταυτόχρονα ὅτι τὸ ὄνειρο τῆς διαμεσογειακῆς συνεργασίας καὶ συναδελφικότητας εἶναι πραγματοποιήσιμο.

Ἡ πρώτη μέρα ξεκίνησε μὲ τὸ λεγόμενο "Πανόραμα" πού, ὅπως καὶ πέρσι ἔτσι καὶ φέτος, περιέλαβε τὶς πιὸ πετυχημένες ταινίες μικροῦ μήκους τῆς χρονιάς, εἴτε αὐτὲς προέρχονταν ἀπὸ μεσογειακὲς χώρες εἴτε ἀπὸ ἄλλες πιὸ μακρινές. Λόγω τῶν καταγωγῶν τους, οἱ ταινίες αὐτὲς δὲν μπορέσανε νὰ συμπεριληφθοῦν στὸ ἐπίσημο διαγωνιστικὸ τμήμα, γι' αὐτὸ καὶ προβληθήκανε ἐνημερωτικά. Γιὰ καλὴ μας τύχη, ἀνάμεσά τους ἦτανε, γιὰ δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, ἡ ὑποψήφια γιὰ Ὁσκαρ ταινία μικροῦ μήκους πού τελικὰ τὸ κέρδισε. Πρόκειται γιὰ τὸν "κάδρα Καβαλάρη" τοῦ Πεπέ Ντακάρ, ἀπὸ τὴ Γερμανία. Οἱ ὑπόλοιπες συμμετοχὲς τοῦ Πανοράματος εἶχανε ἐπίσης διακριθεῖ σὲ ἄλλα διεθνὴ φεστιβάλ, φτιάχνοντας μέχρι κι ἐκεῖνο τῶν Καννῶν (τὸ παράδειγμα τοῦ "Robachick" τοῦ Ρούντολφ Μέσταγκ εἶναι σχετικὸ). Λειτουργώντας σὰ ζωντανὸ ἀρχεῖο κινηματογραφικῆς ἱστορίας, τὸ "Πανόραμα" τοῦ Μεσογειακοῦ Φεστιβάλ

Νέων Κινηματογραφιστών προσφέρει μία χειροοπιαστή υπόθεση για το μέλλον. Είναι στο χέρι των σκηνοθετών να την εκμεταλλευτούνε.

Συνεχίζοντας τις άλλες μέρες με τα επίσημο διαγνωστικό τμήμα, είδαμε ταινίες τεσσάρων μάλιστα ευρωπαϊκών κρατών: της Άλγερίας, της Τυνησίας, του Μαρόκο και τον Ισραήλ. Η μάλιστα πρώτη μας πρόσφερε την "Καταραμένη" του Έλ. Χαντι Γκελάλ. Περιγράφοντας με αυθεντικότητα την άναταραχή από την γαλλοαλγερινό πόλεμο, ο σκηνοθέτης συνδυάζει πολύ εύστοχα το λυρισμό με τη βία, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα σε μία εξαιρετική ωμή σκηνή βιασμού. Η Τυνησία καταπιεί με την ίδια θεματολογία στο "για Ναμπίλ" των Μωχάμεντ Ζράν. Η απότομη εισβολή του γαλλοαλγερινού πολέμου στη ζωή ενός έρωτευμένου ζευγαριού το οδηγεί στο χωρισμό. Η ιστορία εξελίσσεται μέσα σε μία βαριά παρακμακή ατμόσφαιρα. Οι μαροκινές "Γαλάζιες πέτρες της ρήμου" του Ναμπίλ Άγι στηριχθήκαμε σε μία απλούστατη και κοινότυπη μυθοπλασία για να καταλήξουν σε ένα υπέροχα φανταστικό ("υπερπλαστικό" θα λέγαμε) τέλος. Τα ζωηρά χρώματα και οι συνδυασμοί τους συνθέσανε μία πολύ ενδιαφέρουσα εικαστική πλευρά. Το Ισραήλ, τέλος, με τέσσερις ταινίες έδωσε και φέτος το ενεργό παρών του. "Τα γράμματα στη Φελίσια" του Ίγκάλ Μπουρστίν επιχειρώντας ένα συνοπτικό συνδυασμό των έρωτικών επιστολών του Φράντς Κάφκα και της κακόγουστης ατμόσφαιρας γιορτής σε ένα νυχτερινό κέντρο διασκέδασης. "Οι καλοί γείτονες" του Ζβ. Ζέλινγκερ. Είναι ένα επίπεδο αλλά και ανθρωπιστικό road movie που θέλει να θεθεί υπέρ της προσέγγισης των έχθρικών λαών. "Ο υδραυλικός χτυπάει πάντοτε δύο φορές" της Πάλα Ζίμερμαν είναι σκηνοθετημένος με μία σκόπιμη ναίφ (naïf) τεχνολογία, ή όποια προέρχεται κυρίως από το παίξιμο των έρασιτεχνών ήθοποιών. Η "Ιερουσαλήμ" του Ντάν Νκεβά αποτελεί ένα αφηρημένο πορτραίτο της όμωνυμης πόλης όπου το "ύγρο" montage της παραπέμπει άμεσα στο "Βερολίνο" του Βάλτερ Ρούτμαν.

Από την ευρωπαϊκή πλευρά, η Γαλλία ήτανε πολύ περισσότερο ενεργή από τις υπόλοιπες χώρες, προσφέροντας επτά αξιολογες ταινίες. Ο μονόλογος του "Απέφυγε τη νύχτα" (σε σκηνοθεσία Πατρικ Μπρουνι) παρουσιάζεται την υπαρκτή ανησυχία ενός μποξέρ τη στιγμή της μοναχικής εκπαίδευσής του. Τα αεικίνητα φαντασμογορικά πλάνα υποστηρίζονται από την γενικότερη δεξιοτεχνία της σκηνοθεσίας. Η ταινία κέρδισε το πρώτο βραβείο της κριτικής επιτροπής. Το δεύτερο βραβείο απέκτησε η "Αρένα" του Νικολά Κους, εξιστορώντας το πάθος για εκδίκηση μιας κόρης ενός σκοτωμένου ταυρομαχου, έτσι όπως ωριμάζει στην καρδιά της προετοιμάζοντας τη στιγμή της αναμέτρησής της με τον ταύρο που πήρε τη ζωή του πατέρα της. Το τρίτο βραβείο απέκτησε η ταινία "Ποιός είναι ο Βαλεντίνο;" του Ζαν-Φρανσουά Σιρόν. Κατά τη διάρκεια μιας εφιαλτικής νύχτας, ένας άνθρωπος μεταμορφώνεται σε λαγό κάτω από ένα ντελίριο άγχωτικών εικόνων και ειδικών εφφέ. Ειδική μνεία κέρδισε το "Γου-

ρουνι" του Ντενι Καρτέ το όποιο, κάνοντας θεματικούς υπαινιγμούς στην όμω-
 νυμη ταινία του Ζαν Έστίας, καταπτάει σοκαριστικό έξαιτίας τής διαλεκτικής
 αντίθεση ανάμεσα στις σκληρές εικόνες τής τελετουργίας σφαγής ενός γουρου-
 νιού και στη "Γαλήνια" διαδικασία εικαστικής δημιουργίας ενός ζωγράφου. "Η
 σεξουαλική ζωή" του Βενσέν Γκαρέν είναι έξαιρετική άπλοϊκή ως προς τή
 σύλληψη τής, δέν παύουν όμως νά προσφέρουν γέλιο τά εϋτράπελα μελοδραμα-
 τικά στερεότυπά τής. Μία ζωρηή κόρη φιλήσυχων ανθρώπων άναλαμβάνει τή
 σεξουαλική διαπαιδαγώγηση του μικρού άδελφού τής. "Η σεξουαλική έπιθεση
 τά μεσάνυχτα" στηρίζεται σε μία ύπέροχη ιδέα, όπως και σε μία άποτελεσματική
 σκηνοθεσία, περιγράφοντας τις σεξουαλικές διαστροφές ενός παντρεμένου
 ζευγαριού. Η "Ελένη" του Άλεξάντρ Περιγκώ είναι ένα άσπρόμαυρο video-clip
 που συνδυάζει περίτεχνα τή θρησκευτικότητα τής όμω-νυμης μουσικής σύνθεσης
 του Ξενάκη και τήν ένδυματολογία τής άρχαίας έλληνικής τραγωδίας. Τά δέ
 τοπία έκπέμπουν τή λάμψη τής έλληνικής παραλιών, χωρίς ν' άνήκουν στην
 Ελλάδα.

Η Ίταλία παρουσίασε φέτος μία μοναδική άξιοπρόσεκτη ταινία, τήν
 "Κούνια" του Βιτσέντζε Τερατσιάνο. Αυτή ή συμπαθητική διασκευή του όμω-
 νυμου διηγήματος του Άλμπέρτο Μοράβια περιγράφει πόσο ξαφνικά μπορεί νά
 φανεί ή μεταστροφή τής μοίρας προς τήν αντίθετη κατεύθυνση, από εκείνη που
 αναμένουμε. Η κούνια είναι τó σύμβολο τής αιώνιας άσταθούς και ταλαντεύο-
 μενης μοίρας. Τó παράδειγμα τής γυναίκας που θά σκοτωθεί πέφτοντας από
 αυτήν, παρασέροντας μαζί τής στο θάνατο τó κυοφορούμενο βρέφος τής, είναι
 άρκετό για νά μās κάνει νά τήν τατίσουμε με τή ζωή και τή χαρά (όταν στήνεται
 στον κήπο για νά ύποδεχτεί τó έκκολαπτόμενο τέκνο) αλλά και με τó θάνατο
 και τή δυστυχία (όταν θά συμβεί τó άτύχημα).

Άντιφατικές ήτανε οί κριτικές που συνοδέψανε τις προβολές των τεσσά-
 ρων έλληνικών ταινιών μικρού μήκους του διαγωνιστικού τμήματος. Έμεις δέν
 θά παραλείψουμε νά έκφράσουμε τή συμπάθειά μας για τις δύο πρώτες, συμ-
 φωνώντας με τήν γνώμη τής πλειοψηφίας των θεατών του φεστιβάλ. Η ταινία
 "Βρείτε τή διαφορά" τής Ναταλίας Κωστοπούλου φτάνει μέχρι τά έσχατα όρια
 τής άφήγηματικότητας και χρησιμοποιεί ένα έντυπωσιακό collage κινούμενα L
 στατικ Iv εέκόνων για να περιγράφει τΚν Δλλοπρόσαλλη °φΚ τ Iv διαφόρων
 πολιτισμικ Iv ρπμειξί Iv.

Χρησιμοποιώντας πολλά "χειροποίητα" τρυκ και άπάτες, αυτή ή σκηνο-
 θετική χειρονομία δέν πάνει νά κρύβει πολλές μορφολογικές ιδιαιτερότητες. Η
 "Κόκκινη κλωστή δεδένη" τής Χαράς Πετειναράκη κατάφερε νά προσαρμόσει
 εϋστοχα τήν φανταστική και άθώα άτμόσφαιρα ενός παιδικού παραμυθιού στις
 άπαιτήσεις του κινηματογραφικού δοκιμίου, κάνοντας όμορφους συνδυασμούς
 εικόνων. Η ταινία "Ο Νόμος του Μέρφυ" του Δημοσθένη Δημάδη ήτανε

έντελώς αδιάφορη ως προς την πλοκή της αλλά και την σκηνοθετική απόδοσή της. Η τεχνική αριτιότητά της ήτανε τὸ μοναδικὸ θετικὸ στοιχείο της, γι' αὐτὸ ἐξάλλου κέρδισε τὸ βραβεῖο τῆς Ε.Τ.Ε.Κ.Τ. (Ἐνωσης Τεχνικῶν Ἑλληνικοῦ Κινηματογράφου καὶ Τηλεόρασης). Δυστυχῶς λόγω ἀνειλλημένων ὑποχρεώσεων μου ὡς συνδιοργανωτῆς καὶ μέλος τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ φεστιβάλ, δὲν μπόρεσα νὰ δῶ τίς "Φράουλες" τοῦ Λευτέρη Χαρίτου, οἱ ὁποῖες καὶ συζητηθήκανε πολὺ. Διαβάζοντας τὴ σημείωση γιὰ τὴν ὑπόθεσή τους ἀπὸ τὸ ἐπίσημο πρόγραμμα τῶν φεστιβάλ παραθέτω τὰ παρακάτω λόγια: "Ἐνα ἀγόρι κι ἕνα κορίτσι σ' ἕνα ἄδειο σπίτι. Ἡ ἐπικοινωνία πέρα ἀπὸ τὴ γλῶσσα τῶν λέξεων". Ἀκολουθώντας τὴ γνώμη ἐνὸς συναδέλφου "ἡ ταινία στρέφεται στὸ θέμα τῆς μὴ-ἐπικοινωνίας (non-communication), δυστυχῶς ὅμως ἡ ἐπινοητικὴ πλευρὰ της ἐξαντλεῖται σὲ μία μονοδιάστατη καὶ ἄχαρη ἀντιπαράθεση κενῶν σχημάτων".

Ἐχοντας παρακολουθήσει ἕνα μεγάλο σὲ διάρκεια διαγωνιστικὸ τμήμα, τὸ κοινὸ τοῦ Σαββατόβραδου εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ κάνει ἕνα τερπνὸ διάλειμμα παρακολουθώντας ὀρισμένες ταινίες, ἱκανὲς νὰ ἀλλάξουν ριζικὰ τίς διαθέσεις τους. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο προβλήθηκαν τέσσερες δημιουργίες cult μικροῦ μήκους καὶ μία μεγάλο: Οἱ ἀσειότητες καὶ οἱ χαριτολογίες ποὺ πλασιώσανε τὴν προβολὴ αὐτῆς τῆς ταινίας μεγάλου μήκους, ὑπὸ μορφὴ happening, δείξανε μέχρι ποιοῦ βαθμοῦ μπορεῖ νὰ φτάσει ἡ αἴσθηση τοῦ ἀπαραδέκτου (αὐτοῦ ποὺ θὰ μεταφράζαμε ἰδιωματικῶς "cult" στὸ ἑλληνικὸ κινηματογράφο.

Τελειώνοντας, πρέπει νὰ ἀναφέρουμε ὅτι τιμῶμενη προσωπικότητα τῆς φετινῆ διοργάνωσης ἦτανε ὁ Μιχάλης Κακογιάννης. Ὅπως καὶ πέρσι ἔτσι καὶ φέτος τὸ φεστιβάλ παίρνει τὴν πρωτοβουλία νὰ τιμήσει τὸ ἔργο ἐνὸς δημιουργοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ κινηματογράφου, προβάλλοντας ἕνα τμήμα τοῦ ἔργου του, καλῶντας τον νὰ δώσει συνέντευξη τύπου (ἀνοιχτῆς στὸ κοινὸ) καὶ ἀπομένοντάς του ἕναν ἔπαινο γιὰ τὸ σύνολο τῆς δουλειᾶς του. Δὲν θὰ πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ὅτι ἡ σειρὰ μὲ τὴν ὁποία βραβεύονται οἱ παλαιῶμαχοι καλλιτέχνες (πέρσι ἦτανε ὁ Ἀγγελόπουλος) ἐπιβάλλεται ἀπὸ κριτήρια δημοτικότητας, φήμης ἢ ποιότητας δουλειᾶς ἀλλὰ περισσότερο ἀπὸ τίς ὑπαγορεύσεις κάποιας ἐπικαιρότητας.

Νὰ εὐχηθοῦμε, κλείνοντας τὸ ἄρθρο ἡ ἐπόμενη χρονιά νὰ εἶναι ἐξίσου δημιουργικὴ καὶ ζεστὴ ὅπως καὶ ἡ φετινὴ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΜΓ΄ ΤΟΜΟΥ ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Κ. Μιχαήλ: Ἄγροτικό τοπίο 2.
Δημοσθένη Κόκκινου: Νεράϊδα Τρικάλων 65

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἰωάννη Καλογήρου: Ἀνάλεκτα 9,25
Μανώλη Μαρκάκη: Ὁ Karl Jaspers καὶ ἡ φιλοσοφία τῆς ὑπάρξεως 50
Γιώργου Παπαστάμου: Ἀπὸ τὸ μηδὲν στὸ Ἄπειρο στὸν τόνο τοῦ Μίσκιν 59, 71.
Μάλλιου Σωσάνας Ἄννας: Ὁ Γεώργιος Τραπεζοῦντιος 66.
Λάμπρου Ἀπ. Τσατσιόπουλου: Γλωσσικὰ τοπωνύμια 72.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ

Ποίηση: Σαράντου Παυλέα Ἀναμνήσεις 6 εἶδη ἔνδυμασιῶν 6. Σημαντικὴ ἐρμηνεία 7
Νίνας Κοκκαλίδου Ναχμίας: Πῆς στὰ δέντρα 22, ἡ Πόλη 22.
Δ. Γαλάνη: Κατὰ τὴ Γένεση 57
Δημητρίου Ἰ. Καραμβάλη: Ἐμεῖς οἱ ποιητὲς 58.
Δ. Γαλάνη: Ἕνας τὸ Δέλεαρ 78
Πάνου Δημ. Τζιόβα: Διαδήλωση (ποίημα)
Γεωργίου Παπαστάμου: Σὲ ὅτι φεύγει 79
Ἐμμ. Σπ. Χλειουνάκη: Παλιοὶ Σταθμοὶ 85
Κώστα Γ. Μίσσιου: Πρὶν λίγα χρόνια 85

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

α) Διηγήματα:
Κώστα Μ. Οἰκονόμου: Ὁ Ταμερλάνος 3
Μανώλη Πράτσια: Ἕνα τροχαῖο Συμβάν 19
Νίνας Κοκκαλίδου Ναχμίας: Ὁ Ἀργεντινὸς 34
Δημήτρη Χρ. Μποσινάκη: Ὁ γιός, 86
β) Ὀδοιπορικά:
Εὐσταθίας Φίκα-Παπαντωνίου: Ἡρωϊκὸ Σούλι, "Τὸ νέφος τῶν δακρῶν" 81
γ) Δοκίμια:
Γεωργίου Οἰκονόμου: Ἀφαιρῶ σημαίνει προσθέτω 23

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

α) Κύρια ἄρθρα: Γεωργίου Δημ. Κόκκινου Τὸ Δάκρυ τῆς Θεᾶς Ἀθηνᾶς 17
Ὁ Μάνος Χατζιδάκης 33
Ἡ Ντροπὴ 49
β) Ἄρθρα: Διονυσίου Ἀνδρῶνη
Μικροῦ μήκους ταινίες τοῦ 1ου Μεσογ/κοῦ φεστιβάλ Νέων Κινηματ/στῶν 12, 28
Γιώτας Παρθενίου: Ἀλκιονίδες τῆς Λογοτεχνίας 30

Ἀμαλίας Δημ. Κόκκινου: Φεστιβάλ Κινηματογράφου, Διεθνείς Συναντήσεις Henri-Langlois 44

Διονύση Ἀνδρώνη: 2ο Μεσογειακὸ Φεστιβάλ Νέων Κινηματογραφιστῶν ταινιῶν μικροῦ μήκους 91

γ) Πνευματικά Πένθη: Γεωργίου Δημοσθένους Κόκκινου

Ἄ Πατῆρ Διονύσιος, Ἄ Δημήτριος Βακάλης Ἄ Ἰωάννης Τσοκάνης 64

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Μαν Γ. Βαρβούνη: Ἡ λαϊκὴ λατρεία καὶ θρησκευτικὴ συμπεριφορὰ τῶν κατοίκων τῆς Σάμου - Μαρίας Μιχαήλ Δέδε, 15

Πόπη Κατράκη: Τὰ ἐρωτικά - Μανώλη Μαρκάκη 16

Γιώργου Γιάννη: Εἶδωλα - Διον. Ἀνδρώνη 31

Τζ. Κούπερ: Λεξικὸ συμβόλων - Διον. Ἀνδρώνη 32

Ἐνρίκο Πέκ Μοσκαντίνο: Ἐκδ. Ἡρόδοτος 38

Νίκου Β. Καμβύση: Ἡ ζωηφόρος πέτρα - Σέργιος Ἐμ. Μαραβέλια 38

Παναγ. Παπασταύρου: Ἡ ἐλπίδα τοῦ λυτρωμοῦ - Μ.Γ. Βαρβούνη 39

Δημητρίου Ράπτη: Το Καναλάκι τῆς Πρέβεζας Μ.Γ. Βαρβούνη 40

ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

ΔΗΠΕΘΙ: ΕΛΒΙΡΑ - ΖΟΥΒΕ: Γ.Δ. Κόκκινος 42

ΔΗΠΕΘΕ Πάτρας: Ὁ μπῆντερμαν καὶ ἐμπρηστὲς. Μανώλη Πράτσικα: 42

Στήβεν Μπέρκοφ: Τὸ τέλος τοῦ οἴκου τῶν Ἄσερ τοῦ Στήβεν - Θέατρο Νότου - Μανώλη Πράτσικα 63

Γρ. Ξενοπούλου: Οἱ φοιτηταὶ - Μανώλη Πράτσικα 80

Φιτζέραλντ Κρούς: Τὸ τελευταῖο τρέινο - Μανώλη Πράτσικα 90

Ἐκδοτικὴ γνωστοποίησις

Γεωργίου Δημοσθένους Κόκκινου: Ἐκδοτικὴ γνωστοποίησις 1, 48

ΔΙΑΦΟΡΑ

Συνεργάτες τοῦ ΜΓ τόμου 95 - Περιεχόμενα τοῦ ΜΓ τόμου, 95

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ ΜΓ ΤΟΜΟΥ

Ἀνδρώνης Διονύσης

Βαρβούνης Μ.Γ.

Γαλάνη Δ.

Δέδε Μαρία Μιχαήλ

Καλογήρου Ἰωάννης

Καράμβαλης Δημήτριος

Κόκκινου Ἀμαλία Δημοσθ.

Κόκκινος Γεώργιος Δημοσθένους

Κόκκινος Δημοσθένης (†)

Μάλλιου Σωσάνα Ἄννα,

Μαραβέλιας Σέργιος

Μαρκάκης Μανώλης

Μίσσιος Γ.

Μιχάλης Κ.

Μποσινάκης Δημ. Χρ.

Ναχμία-Κοκκαλίδου Νίνα

Οικονόμου Κώστας Μ.

Παπαντωνίου-Φίκα Εὐσταθία

Παπαστάμος Γεώργιος

Παρθενίου Γιώτα

Παυλέας Σαράντος

Πράτσικας Μανώλης

Τζιόβας Παναγιώτης Δημ.

Χλειουνάκης Ἐμ. Σπ.